

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2020 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział II Cywilny - Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Beata Woźniak

Sędziowie: Rafał Kubiak

Tomasz Żak

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2020 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko małoletniej T. K. reprezentowanej przez matkę M. K.

o uchylenie obowiązku alimentacyjnego

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Chodzieży

z dnia 10 lipca 2019 roku

sygn. akt III RC 77/17

1. **oddala apelację,**

2. **przyznaje radcy prawnemu P. B. od Skarbu Państwa –Sądu Rejonowego w Chodzieży kwotę 553,50 zł brutto z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu apelacyjnym z urzędu.**

Rafał Kubiak Beata Woźniak Tomasz Żak

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 marca 2017 r., powód A. K. wniósł o uchylenie obowiązku alimentacyjnego ustalonego na rzecz córki T. K. (pозwanej) wyrokiem Sądu Rejonowego w Złotowie z dnia 3 sierpnia 2015 r. W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że od lat leczy się na różne choroby, a od 2014 r. ma zdiagnozowaną (...) i orzeczenie o niezdolności do pracy wydane przez holenderski organ rentowy (UWV) i w związku z tym nie ma możliwości podjęcia pracy. Wskazał również, że w niedługim czasie straci prawo do renty z powodu zbyt krótkiego stażu pracy. W ocenie powoda w jego sytuacji zachodzi przesłanka z art. 133 § 3 k.r.o., gdyż płacenie alimentów na rzecz córki stanowi dla niego nadmierny uszczerbek.

W **odpowiedzi na pozew** z dnia 23 października 2017 r., matka małoletniej pozwanej - tj. M. K. wniosła w jej imieniu o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew matka małoletniej podniosła, że powód nigdy nie pracował, w jej ocenie z braku chęci do pracy, a nie z powodu choroby. Matka małoletniej powódki wskazała nadto, że podczas sprawy o alimenty toczącej się w Z. powód nie podnosił kwestii swojego stanu zdrowia.

M. K. wskazała również, że od czasu orzeczenia alimentów potrzeby córki wzrosły, a ona sama dopiero od 3 tygodni pracuje w ramach stażu pracowniczego w (...), a dziecko utrzymuje z alimentów i zasiłków.

Wyrokiem z dnia 10 lipca 2019 roku Sąd Rejonowy oddalił powództwo i nie obciążył powoda kosztami sądowymi, przejmując je w całości na rachunek Skarbu Państwa.

Sąd Rejonowy orzekł w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny.

Małoletnia pozwana T. K. jest córką powoda A. K. i M. K..

Wyrokiem z dnia 3 sierpnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Złotowie, w sprawie o sygn. III RC 194/15, zasądził od A. K. na rzecz małoletniej T. K. rentę alimentacyjną w kwocie 400 zł miesięcznie, płatną do 10-go dnia każdego miesiąca do rąk matki małoletniej M. K.. Powód nie uiszczał alimentów na rzecz córki, został wpisany z tego powodu do Rejestru Dłużników Niewypłacalnych. Egzekucja komornicza świadczeń alimentacyjnych na rzecz małoletniej była bezskuteczna.

W chwili zasądzenia alimentów w maju 2015 r. T. K. miała 8 lat i rozpoczęła realizację obowiązku szkolnego. Pozwana mieszkała wówczas z matką, w lokalu należącym do partnera matki. Koszt utrzymania mieszkania wynosił wówczas ok. 700 zł i dzielił się na trzy osoby. Uzasadnione potrzeby małoletniej wynosiły wówczas ok. 500 zł miesięcznie, w tym 150 zł miesięcznie - przybory szkolne, książki, obiady w szkole, ubezpieczenie i komitet rodzicielski, zaś pozostałe wyżywienie, środki czystości i zabawki kosztowały ok. 350 zł.

Matka pozwanej wówczas odbywała staż w szkole podstawowej i zamierzała rozpocząć pracę w firmie (...) w P. za wynagrodzeniem ok. 1.750 zł brutto (minimalna krajowa, czyli ok. 1200 zł netto). Jej partner zarabiał podobną kwotę.

Z kolei powód w maju 2015 r. nie pracował, utrzymywał się z prac dorywczych, pożyczek od znajomych i kwot pobieranych z karty kredytowej. Powód mieszkał w domu jednorodzinnym należącym do jego rodziców. Na jego koszty utrzymania składało się wyżywienie w kwocie 400 zł, koszty utrzymania domu ponosili jego rodzice, którzy wówczas również pracowali w Holandii.

Obecnie małoletnia pozwana ma 11 lat, uczęszcza do Szkoły Podstawowej w M., gdzie ukończyła V klasę.

T. K. mieszka z matką, jej narzeczonym oraz rodzicami i dwoma braćmi narzeczonego. Tytułem partycypacji w kosztach utrzymania wspólnego gospodarstwa domowego M. K. i jej partner płacą jej rodzicom 500 zł miesięcznie.

Miesięczne wydatki związane z uzasadnionymi potrzebami małoletniej wynoszą miesięcznie ok. 700 zł i są następujące: wyżywienie 300 zł, środki higieniczne 50-60 zł, odzież i obuwie 150 zł, telefon komórkowy 50 zł miesięcznie, wyprawka szkolna, ubezpieczenie i wycieczki ok. 80 zł (rocznie 300 zł wyprawka, 55 zł ubezpieczenie, 600 zł wycieczki), kieszonkowe 50 zł. Małoletnia jest zdrowym dzieckiem i nie przyjmuje żadnych leków.

Matka małoletniej od stycznia 2019 r. pracuje w firmie (...) i uzyskuje wynagrodzenie w kwocie 2.100 zł netto miesięcznie. M. K. uzyskuje świadczenie wychowawcze 500+ na córkę oraz zasiłek rodzinny w kwocie 124 zł. Alimenty do 31.12.2017 r. były wypłacane z funduszu alimentacyjnego. Od 1.01.2018 r., z uwagi na podjęcie pracy przez matkę pozwanej i przekroczenie progu dochodu, świadczenie alimentacyjne z funduszu zostało wstrzymane.

Powód mieszka w Holandii, jednak co najmniej 2 razy w miesiącu przyjeżdża do Polski. Miesięczne wydatki powoda są następujące: 92 euro ubezpieczenie, 300 euro wyżywienie.

Powód posiada osobne mieszkanie w domu rodziców w P.. Przebywa tam, gdy przyjeżdża do Polski, zabiera tam również córkę, gdy się z nią spotyka.

A. K. jest niezdolny do pracy co najmniej do 31.12.2020 r. z powodu zdiagnozowanej (...). Powód leczy się na (...)co najmniej od 2014 r. Powód może podjąć próbę wspomagania zawodowego w zakładzie aktywizacji zawodowej maksymalnie do 6 godzin dziennie, bez pracy zmianowej i bez pracy przy maszynach.

Powód uzyskuje rentę z tytułu niezdolności do pracy z holenderskiego organu rentowego w kwocie 514 euro miesięcznie.

A. K. został również uznany za częściowo niezdolnego do pracy przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Polsce na czas określony do 31.05.2018 r. Otrzymywał wówczas rentę w kwocie 331 zł, która podlegała zajęciu przez komornika. Powód otrzymywał wypłatę w ostatecznej kwocie 150 zł. Obecnie trwa ponowny proces oceny stanu zdrowia powoda przez ZUS i nie ma on wypłacanego świadczenia rentowego.

Powód okazjonalnie uczestniczy w kosztach utrzymania córki, dając jej kieszonkowe oraz dokładając się do kosztów wycieczek (np. na przełomie maja i czerwca 2019 r. zapłacił połowę kosztów tj. 300 zł) czy kupując odzież czy obuwie. W trakcie weekendowych spotkań powód zapewnia córce różne atrakcje typu park linowy czy basen.

Wobec tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji zważył, że zgodnie z treścią art. 133 § 1 k.r.o., rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Treść obowiązku alimentacyjnego obejmuje przekazywanie dziecku tego wszystkiego, co jest potrzebne do prawidłowego fizycznego, umysłowego i duchowego rozwoju, a więc zapewnienia pielęgnacji, pieczy, odpowiedniego wykształcenia, rozwijania zainteresowań kulturalnych i uzdolnień. Zgodnie z utrwaloną w orzecznictwie zasadą, dzieci mają prawo do równej stopy życiowej z rodzicami i to zarówno wtedy, gdy żyją z nimi wspólnie, jak i wtedy, gdy żyją oddzielnie. Oznacza to, że rodzice powinni zapewnić dziecku warunki materialne odpowiadające tym, w jakich żyją sami. Rodzice nie mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego na tej podstawie, że jego wykonywanie stanowiłoby dla nich nadmierny ciężar, są obowiązani podzielić się z dzieckiem nawet najmniejszymi dochodami. Nadto, rodzic, który nie sprawuje stale bezpośredniej pieczy na dzieckiem, ma obowiązek w ramach realizacji obowiązku opieki i lożenia na utrzymanie dziecka, które nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie, uiszczać rentę alimentacyjną do rąk osoby, która tę bezpośrednią pieczę sprawuje.

Zgodnie z treścią art. 135 § 1 k.r.o., zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Przez ustawowe określenie „możliwości zarobkowe i majątkowe” należy rozumieć nie tylko zarobki i dochody rzeczywiście uzyskiwane ze swego majątku, lecz te zarobki i te dochody, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki oraz stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych.

Nadto, zgodnie z treścią art. 138 k.r.o., w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Zmiana ta nie musi nastąpić w chwili wytoczenia powództwa, może ona mieć miejsce wcześniej, natomiast musi się ujawnić po uprawomocnieniu się wyroku orzekającego alimenty, a więc w tym wypadku po 6 listopada 2015 r.

Koszty utrzymania i uzasadnione wydatki małoletniej T. K. od 2015 r. nie tylko nie zmalały, ale wręcz wzrosły. Głównie z uwagi na fakt, że pozwana pozostaje w fazie intensywnego wzrostu, potrzebuje nowych ubrań i obuwia. Wzrosły również koszty związane z edukacją, szkolnymi atrakcjami.

Powód zmiany sytuacji upatruje w utracie zdolności do wykonywania pracy zarobkowej, jako że cierpi na (...), a holenderski organ rentowy, a także ZUS uznały go za niezdolnego do pracy oraz braku innych możliwości finansowych czy majątkowych. Faktycznie, zarówno polski, jak i holenderski organ rentowy uznały powoda niezdolnego do pracy (przy czym ZUS częściowo i na czas określony). Również biegły lekarz z zakresu medycyny pracy uznał A. K. w toku niniejszego postępowania za niezdolnego do wykonywania pracy do dnia 31 grudnia 2020 r. Należy jednak

podkreślić, że powód może podjąć zatrudnienie w zakładzie aktywizacji zawodowej do 6 godzin dziennie, co wynika z opinii biegłego, jego niezdolność do pracy nie jest więc bezwzględna.

Należy przy tym podkreślić, że ustalając wysokość alimentów, a następnie ustalając czy konieczna jest zmiana ich wysokości lub uchylenie obowiązku alimentacyjnego, Sąd ocenia nie tylko możliwość podjęcia pracy zarobkowej, ale również możliwości majątkowe obejmujące pozyskiwanie innego rodzaju dochodów np. rent, emerytur czy innego rodzaju świadczeń publicznych. Sam fakt niezdolności do pracy nie powoduje automatycznie ustalenia, że zobowiązany nie ma możliwości uiszczania renty alimentacyjnej na rzecz małoletniego dziecka. Nie znajduje przy tym zastosowania powołany przez powoda art. 133 § 3 k.r.o. bowiem dotyczy on wyłącznie dzieci pełnoletnich, a T. K. ma 11 lat i oczywiście nie może się sama utrzymać.

Sytuacja finansowa powoda nie pogorszyła się jednak od czasu orzeczenia alimentów, lecz polepszyła. W czasie orzekania o alimentach powód nie miał stałego zatrudnienia, utrzymywał się z prac dorywczych i pożyczek, natomiast obecnie ma stały dochód w postaci renty. Nadto, powód nie wykazał, by jego koszty utrzymania faktycznie przewyższały jego dochody (art. 6 k.c.).

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, pozwany obecnie uzyskuje rentę z tytułu niezdolności do pracy w Holandii w kwocie ok. 514 Euro, a więc aktualny dochód powoda to kwota co najmniej 2.189,64 zł (przy przyjęciu, że 1 Euro = 4,26 zł wg kursu euro NBP z 26.08.2019 r.). Jest to kwota przewyższająca minimalne wynagrodzenie w Polsce i w świetle zasad doświadczenia życiowego i zawodowego, wystarczająca by żyć na skromnym poziomie, ale bez istotnych wyrzeczeń. Dochód ten jest nadto w ocenie Sądu Rejonowego wystarczający, by powód partycypował w kosztach utrzymania córki, przy odpowiednim gospodarowaniu uzyskiwanymi środkami.

W ocenie Sądu I instancji rzekoma dramatyczna sytuacja życiowa powoda lub, jak to sam określił, „wegetacja” została wykreowana wyłącznie na potrzeby procesu o uchylenie obowiązku alimentacyjnego oraz postępowania karnego o przestępstwo nie alimentacji (k. 187). Jak już wskazano wcześniej, niewiarygodne są twierdzenia A. K. o jego niskich dochodach, podobnie jak o wysokim zadłużeniu z tytułu podatków, składek itp., których w dodatku żaden organ holenderski nie egzekwuje. Powód, mając na utrzymaniu małoletnią córkę, winien tak planować swoje wydatki i koszty utrzymania, by uwzględnić w tym również utrzymanie dziecka. Sąd Rejonowy nie widzi przy tym przeciwskażeń, by powód zamieszkiwał w Polsce, zwłaszcza że może korzystać z mieszkania w domu jego rodziców, a koszty partycypacji w kosztach mediów z pewnością byłyby niższe niż 200-300 euro. Powód nie pracuje w Holandii, a rentę z tytułu niezdolności może też otrzymywać z holenderskich organów rentowych, mieszkając w Polsce. Powód przemieszcza się między Polską a Holandią, ma rodzinę w obu krajach. Jednak koszty utrzymania w Polsce są zdecydowanie niższe, a powód mając prawo do renty z ZUS, w Polsce podlega również ubezpieczeniu zdrowotnemu i może korzystać z opieki lekarskiej.

Sąd I instancji uznał za bezpodstawne tłumaczenia powoda, że musi zamieszkiwać w Holandii, by utrzymać prawo do renty. Zgodnie z art. 7 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.U.E.L Nr 166, str. 1), świadczenia pieniężne należne na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich lub na podstawie niniejszego rozporządzenia, nie podlegają jakimkolwiek obniżkom, zmianom, zawieszaniu, wstrzymywaniu lub konfiskacie z powodu tego, że beneficjent lub członkowie jego rodziny mieszkają w innym Państwie Członkowskim niż to, w którym znajduje się instytucja odpowiedzialna za ich wypłacanie. Analiza treści tego Rozporządzenia prowadzi do wniosku, że sytuacja powoda nie jest objęta żadnym ewentualnym wyjątkiem zawartym w tym Rozporządzeniu.

Co znamienne powód przedkłada własny interes nad prawo swojej córki do godziwego utrzymania. Powód wykupił ubezpieczenie zdrowotne w Holandii za kwotę 92 euro miesięcznie (tj. w zasadzie równowartość zasądzonych na córkę alimentów), wskazując że opieka w Holandii jest lepsza i on nie chce korzystać z opieki zdrowotnej w Polsce. Tymczasem pozwana, małoletnia córka powoda nie ma możliwości wyboru i musi korzystać z publicznej opieki zdrowotnej w Polsce.

Przypomnienia wymaga, że rodzice mają obowiązek podzielić się z dzieckiem, które nie jest się w stanie samodzielnie utrzymać, nawet najmniejszym swoim dochodem. W zasadzie uchylić się od obowiązku alimentacji w całości można tylko w sytuacji, gdy zobowiązany do alimentacji utraci na skutek zdarzeń losowych całkowicie możliwość osiągnięcia jakichkolwiek dochodów. Względem małoletniego dziecka rodzice mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego tylko wówczas, gdy po ich stronie nie występują jakiegokolwiek możliwości zarobkowe i majątkowe, w szczególności nie stanowi podstawy zwolnienia ich ze świadczeń alimentacyjnych okoliczność, że stanowią one dla nich nadmierny ciężar (uchwała Pełnego Składu Izby Cywilnej i Administracyjnej Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987 r., III CZP 91/86, OSNCP 1988 nr 4, poz. 42).

Sąd Rejonowy nie uwzględnił przy tym zadłużenia z tytułu egzekucji komorniczej, która ciąży na powodzie w Polsce, ponieważ dotyczy ona zaległych świadczeń alimentacyjnych na rzecz córki. Gdyby powód uiszczał alimenty w terminie, odpowiednio gospodarując swoimi dochodami, to zaległości by nie powstały, a w konsekwencji, do egzekucji by nie doszło.

Kolejnym argumentem, który uzasadniał oddalenie powództwa jest okoliczności podniesiona przez matkę małoletniej w odpowiedzi na pozew. M. K. wskazała, że podczas toczącego się przed Sądem Rejonowym w Złotowie procesu o alimenty A. K. nie podnosił okoliczności uniemożliwiających mu podjęcie pracy, w tym leczonej (...). W istocie, z akt sprawy III RC 194/15 wynika, że wówczas pozwany A. K., mimo że stawiał się na rozprawach, nie podnosił tej okoliczności. Z ustalonego stanu faktycznego wynika jednak, że leczy się na to schorzenie od 2014 r. Powód przedłożył zaświadczenie lekarskie, wskazujące że od 6 sierpnia 2014 r. jest leczony na (...)w Holandii (k. 75e). Z kolei z orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 16.05.2017 r. wynika, że częściowa niezdolność powoda do pracy trwa od 25 lipca 2014 (k. 26). Jest więc to okoliczność, która zaistniała przed wydaniem orzeczenia o ustaleniu obowiązku alimentacyjnego. Jak już wskazano wcześniej, zmiana stosunków w rozumieniu art. 138 k.r.o. musi się ujawnić po uprawomocnieniu się wyroku orzekającego alimenty, a więc w tym wypadku po 6 listopada 2015 r.

Konkludując, mimo pewnych zmian w sytuacji zdrowotnej powoda, nadal może on spełniać obowiązek alimentacyjny wobec córki, zaś okoliczności które miałyby uzasadniać uchylenie obowiązku alimentacyjnego istniały już w chwili pierwotnego orzeczenia alimentów. Z uwagi na to, Sąd I instancji oddalił powództwo w całości.

Sąd Rejonowy nie obciążył kosztami sądowymi powoda, stosownie do art. 102 k.p.c., dążąc do uniknięcia konkurencji pomiędzy zobowiązaniami alimentacyjnymi względem małoletniej pozwanej, a obowiązkiem pokrycia kosztów należnych Skarbowi Państwa.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się powód składając apelację. Powód w apelacji wskazał, że wnosi o ponowne rozpatrzenie sprawy. Podkreślił, że jest chory (...), utrzymuje się z renty w wysokości 514 euro oraz, że mieszka w Holandii. Koszty które musi ponosić są tak wysokie, że jego sytuacja to vegetacja z miesiąca na miesiąc i nie jest w stanie płacić alimentów na córkę w wysokości 400 zł miesięcznie. Nie ma możliwości podjęcia pracy ze względu na chorobę.

Ustanowiony dla powoda pełnomocnik z urzędu uzupełniając apelację wskazał, że powód zarzuca zaskarżonemu wyrokowi naruszenie prawa procesowego tj. art. 117 § 5 k.p.c. przez jego niezastosowanie i w konsekwencji rozpoznanie niniejszej sprawy bez udziału pełnomocnika z urzędu powoda, pomimo złożenia przez powoda wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu we właściwej formie przed wydaniem wyroku w sprawie oraz pomimo zaistnienia przesłanek do uwzględnienia wniosku powoda już w chwili złożenia wniosku z uwagi na chorobę (...) powoda. Pełnomocnik wskazał, że w ten sposób postępowanie w niniejszej sprawie jest nieważne na podstawie art. 379 pkt 5 k.p.c., zgodnie z którym nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Brak rozpoznania wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu przy istnieniu przesłanek do jego ustanowienia skutkowało pozbawieniem strony możliwości obrony swych praw.

Mając powyższe na uwadze apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością tj. począwszy od dnia 28 grudnia 2018 roku – tj. po dniu wydania opinii przez biegłego

sądowego z dnia 27 grudnia 2018 roku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, względnie o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej od Skarbu Państwa według norm przepisanych, oświadczając, że opłaty o których mowa w § 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu z dnia 3 października 2016 roku nie zostały zapłacone w całości ani w części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Odnosząc się do podniesionego przez pełnomocnika powoda zarzutu dotyczącego nieważności postępowania, należy wskazać, że zgodnie z treścią art. 378 § 1 k.p.c. Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Treść art. 379 ust 5 k.p.c. wskazuje natomiast, że nieważność postępowania zachodzi jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw.

Ponadto naruszenie prawa materialnego i nieważność postępowania sąd II instancji bierze pod uwagę z urzędu [uchw. SN(7) – zasada prawna z 31.1.2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, Nr 6, poz. 55], oczywiście w granicach zaskarżenia.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lutego 2013 r., sygn. akt II CSK 385/12 wskazał, że odmowa ustanowienia pełnomocnika z urzędu dla osoby chorej psychicznie nie oznacza nieważności postępowania - ale może tak być, gdy strona ze względu na stan zdrowia psychicznego nie jest w stanie podjąć racjonalnej obrony swych praw w postępowaniu sądowym. W takiej sytuacji o nieważności postępowania przesądzać będzie naruszenie art. 379 pkt 5 k.p.c., czyli pozbawienie strony możliwości obrony swych praw.

Rację ma apelujący wskazując, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał ponownego wniosku powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu z dnia 23 kwietnia 2018 roku (k.141 akt) pomimo tego, że informował powoda o zamiarze rozpoznania go w późniejszym terminie (k. 150). Niemniej jednak treść wniosku pomimo, iż nieoparta oświadczeniem o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania wskazuje, że wniosek ten został oparty na tych samych okolicznościach co poprzednio złożony wniosek który nie uzyskał aprobaty Sądu (k. 35). W ocenie Sądu Okręgowego fakt, że na późniejszym etapie postępowania referendarz sądowy uwzględnił wniosek powoda i ustanowił dla niego pełnomocnika z urzędu wynika z przedłożenia przez powoda oświadczenia o odmiennej treści niż pierwotnie (k. 20) i zmianie sytuacji życiowej powoda. W związku z powyższym referendarz sądowy uznał za stosowne udzielenie powodowi pomocy prawnej z urzędu na tamtym etapie postępowania.

Brak jest podstaw do twierdzenia, że udział profesjonalnego pełnomocnika był w sprawie konieczny a przez to, że nie został ustanowiony, powód nie mógł bronić swoich praw. Należy wyraźnie podkreślić, że powód w trakcie postępowania przed Sądem I instancji prawidłowo reagował na kierowane do niego pisma. Odpowiedzi udzielał rzeczowo i w terminie bez pomocy fachowego pełnomocnika. Powód nie podnosił na etapie postępowania o ustanowienie alimentów, że choruje(...) pomimo, iż stan taki utrzymuje się u niego od 2014 roku. W toku postępowania podejmował racjonalną obronę swoich praw, kierował do Sądu pisma zredagowane w sposób czytelny i jasny, niebudzące wątpliwości co do tego jaki skutek chce osiągnąć.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że w niniejszej sprawie, pomimo nierozpoznania przez Sąd Rejonowy kolejnego wniosku powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, który co istotne zgodnie z art. 117² § 1 i 2 kpc w brzmieniu obowiązującym w czasie jego złożenia, wobec powołania się na te same okoliczności, podlegały odrzuceniu, nie zaistniała przesłanka do stwierdzenia nieważności postępowania, a postanowiony przez pełnomocnika powoda zarzut uznał za chybiony.

Odnosząc się do argumentów podniesionych przez powoda w pierwotnie wniesionej przez niego apelacji Sąd II instancji wskazuje, że w pełni podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne oraz prawne poczynione przez Sąd Rejonowy. Analizując zasadność oddalenia powództwa przez Sąd Rejonowy, Sąd Okręgowy nie dostrzegł aby

w sprawie nastąpiła istotna zmiana okoliczności od momentu ustalenia alimentów skoro już wówczas powód był zdiagnozowany jako osoba chora(...), a pomimo tego nie podnosił tej kwestii. Ponadto słusznie Sąd Rejonowy odniósł się do możliwości zarobkowych powoda wskazując, że może podjąć pracę w ramach aktywizacji zawodowej, co również potwierdza opinia biegłego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1. i oddalił apelację jako bezzasadną.

W punkcie 2. przyznano wynagrodzenie radcy prawnemu P. B.. Wysokość wynagrodzenia ustalono w oparciu o § 8 ust. 3 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez skarb państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 68) w kwocie 450 zł powiększonej o podatek VAT (450 zł + 23% VAT).

Rafał Kubiak Beata Woźniak Tomasz Żak